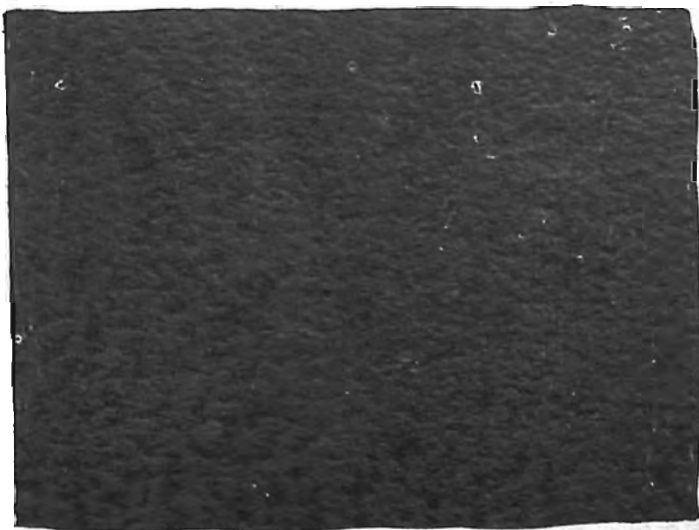

4

Jrg.

5

№.

WOLLEWERTK

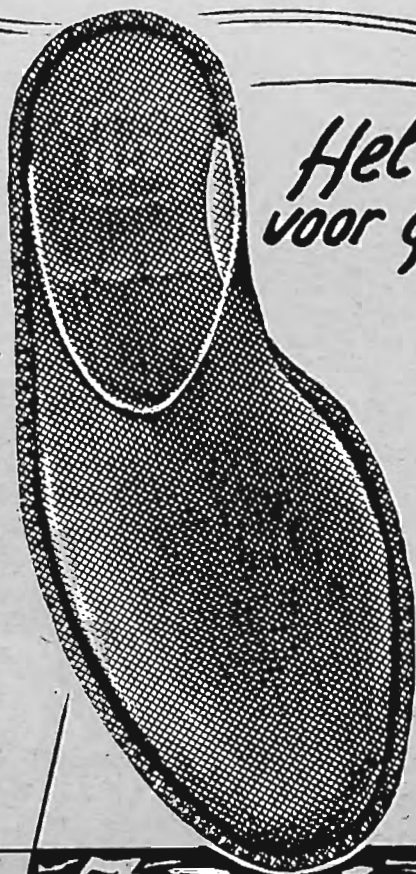

tl.

Kungsholm

*Het geschenk
voor groot en klein*

NATUREL RUNDLEDER

maat 27-31 fl 11,50

maat 32-35 fl 13,50

maat 36-40 fl 16,50

maat 41-50 fl 17,50

zwart en rood leder fl 2,-
duurder

Zwarjes van 1883

UTRECHTSESTR. 123-125 TEL 34056-32848 A'DAM.

IK
ZIE, IK ZIE

Wat
zij niet
ziet...

redactie en
illustratie:

*geertrui bosscher
almar deerenberg
paul gravemaker
herman rademaker
joan krabbendam
rik lina
frans pruijt*

verzending buiten
het lyceum:
ineke uffink

4e jaargang
nummer 5
maart 1961

SCHOOLKRANT VAN HET

AANGESLOTEN BIJ DE S.P.O. EN N.S.U

bolwerk 4-5

PIUS X LYCEUM, Jan tooropstraat, a'dam-W.

„Je moet je er niet te druk over maken, wat de mensen thuis zo gedachteeloos zijn en niets begrijpen van de oorlog. Het is alleen maar een gebrek aan fantasie. Zij zullen het begrijpen wanneer de vrede komt, en wanneer zij zullen zien, welk een wereld zij voor hen verdiend hebben. Want de wereld zal dan schoon worden na de oorlog.”

„... Weet U dat zeker Father?

„... Ik ben er van overtuigd, Angus... De mensen zullen niet weer kleinzielig en egoïstisch worden, nadat ze jaren lang al deze dingen hebben meegemaakt.”

Dit laat Bruce Marshall in zijn „Koningsdochter” father Smith zeggen, vlak voordat deze en soldaat Angus in de loopgraaf dekking zoeken tegen een nieuw spervuur.

En na de oorlog?

„Wilt u soms zeggen dat u zich niet meer herinnert wat u in de loopgraven tegen mij gezegd hebt? Toen hebt u gezegd dat de mensen de oorlog wel anders zouden gaan zien als hij maar eens voorbij en gewonnen was! Na de oorlog zal de wereld een schoon oord worden, Angus, zei u. Zo zei u het precies, father. Ik herinner mij die woorden nog heel goed, want sinds dat ogenblik hebben ze voortdurend in mijn oren geklonken. Nou, laat ik u dan vertellen, dat het helemaal geen schoon oord is. Het is nog net zo'n grote, stinkende varkenstrog als vroeger.”

Soms bekruipt mij een soortgelijke vraag met betrekking tot Pasen. Iedereen viert pasen, en iedereen voelt aan dat dit lentefeest — hoe dan ook — iets met vernieuwing uit te staan heeft. In die tijd steekt bij je thuis de grote schoonmaakwoede de kop op, en, hoewel sterk getemperd, vind je er ook iets van terug bij de kerkgangers op zaterdagavond 9 uur voor sluiting van de paastijd. En dit al zoveel jaren, eeuwen lang... maar elk jaar wordt het weer — terecht — opnieuw pasen. Dus vernieuwing, maar geen definitieve, lente maar ook weer herfst, wel vrede maar geen tevredenheid, hetstel maar niet ten stelligste. Uiteindelijk vertoont heel de geschiedenis trekken van spanning en ontspanning, van ups en downs, van bloei en verval. De vraag is nu maar, of deze curve een klimmende lijn is. En deze vraag geldt niet

alleen de materiele en culturele vooruitgang, want de mens leeft niet van brood en spel alleen.

Heeft de geschiedenis me dan niet wijzer gemaakt, dat mijn vraag toch het definitieve wenst of gaat achter de vraag een verholen rigorisme schuil? Maar is Jezus dan niet definitief geweest? Was Zijn verrijzenis dan niet de vernieuwing die alles nieuw maakte? Dus is alles nieuw en anders door Hem. Wellicht is het toch waar, want Zijn laatste woord klinkt met overtuiging: „Het is volbracht.“

Het is af. In de kiem is alles nieuw. Het valt ons, onrustige activiteitsridders van de 20ste eeuw niet gemakkelijk aan te nemen wat Guillaume van der Graft dichtte:

Het licht staat op de aarde
en wat kan ik anders doen
met alle schepselen samen
dan languit liggende,
languit in de lichamen
(en het is meer dan tijd,
haast moeten wij er uit)
bidden van eeuwigheid
tot amen?
Een en al ontvankelijkheid?
En daarom moeten wij kijken
ons leven lang.

Waarom ziet de een wel licht in de duisternis, verrijzenis in zijn kruis, de ander niet? Ja, het kinderspelletje „ik zie, ik zie wat jij niet ziet“ wordt pas bij volwassenen waar. Heeft de Heer ook niet met dit woord gespeeld: de zienden zullen blind, de blinden ziende worden? Pas op dit zicht van pure geloofsgenade, dat hoopvol uitziet, kunnen we rustige activiteitsmakers worden, want dan heeft een voortdurende terugkerende vernieuwing zin, omdat ze opklimt naar de eeuwige Nieuwe, die alles nieuw maakt.

Moge het in die zin voor jullie en voor mij een zalig pasen zijn.

Rectors
feest

kapelaan de wit

Aan de Ouders.

L.S.

Men vraagt zich wel eens af, wat de zin is van toneeluitvoeringen door leerlingen. Meestal immers is het resultaat niet naar verhouding tot de inspanning die de medewerkers zich hebben getroost; de toeschouwer vindt het misschien wel aardig, maar als hij goed toneel in de schouwburg of voor de televisie gewend is, gaat hij onwillekeurig vergelijken en dan valt die vergelijking natuurlijk ongunstig uit.

Wie uit deze bezwaren concludeert, dat het schooltoneel beter achterwege kan blijven, vergeet dat het niet in de eerste plaats bedoeld is de toeschouwers een gezellige avond te bezorgen. Belangrijker is de vormende waarde van het spelen voor de spelers zowel als voor de leiding, en het belangrijkste is wel dat een deel van de schoolgemeenschap bij onderlinge samenwerking van leerlingen, leraren — en in ons geval ook van ouders — een zo goed mogelijk resultaat probeert te bereiken. Dat die onderlinge samenwerking voortreffelijk is geweest, is voor alle medewerkers op zichzelf al een beloning voor hun inspanning — vooral in

deze tijd. nu men zo vaak hoort klagen over gebrek aan onderling begrip en gebrek aan goede wil bij de contacten van de verschillende generaties. Wij spelers weten. dat het wel anders mogelijk is.

Is dit dan de enige verdienste van het schooltoneel? Nee. Het schooltoneel kan een belangrijke taak vervullen in het schoolleven door klassieke stukken uit te voeren. die door de beroepsgezelschappen nooit worden gespeeld (hieraan zijn wij achter nog niet toe. hoewel er allerlei plannen gesmeed worden). en een schooluitvoering kan door het enthousiasme waarmee de leerlingen spelen een charme hebben. die het toneel elders mist. Blijkens de dankwoorden van mevrouw Woltring namens de Oudervereniging van ons lyceum. is dit enthousiasme in de zaal welkom geweest. Haar woorden hebben ons zeer bemoedigd en daarom willen wij haar hiervoor, en voor de attenties waarmee alle medewerkers door de ouders zijn verrast, hartelijk danken.

J.J. Hoving

Het rectorsteest 1961

Bij een nabeschouwing van het rectorsteest vallen twee dingen op: er werd een avondvullend stuk gegeven en het peil lag veel hoger dan vorig jaar.

Over de keuze van het stuk waren we niet zo enthousiast: een beetje onbenullige detective van J.B. Priestly. Slechte vertaling. Het werd echter enthousiast gebracht door de toneelclub onder regie van de heer Hoving.

Het stuk speelt in een hotel dat door hevige sneeuwval van de buitenwereld is afgesneden. Toch arriveert mr. Crowther, de hotel-detective. Zijn komst brengt het hotelpersoneel in roer, want bijna iedereen heeft wel eens met hem te maken gehad. Dan verschijnt een oude dame, mrs. Tracey, die nog iemand heeft meegenomen; mrs. Jernigan. 's Avonds verdwijnt deze dame onder verdachte omstandigheden. Crowther probeert „de misdaad” op te lossen. Op 't eind blijkt dat mrs. Jernigan nooit bestaan heeft en dat twee personeelsleden, Fred en miss Tennant, smokkelaars in verdovende middelen zijn.

Joan speelde de rol van detective op een fantastische manier. Jammer was alleen, dat op 't balkon en achter in de zaal zijn mimiek niet te zien was.

Ank Uitvlugt had de zeer moeilijke rol van mrs. Tracey; dit was dan ook aan haar spel te merken.

Verder vielen op Diny Meyman als Edna Sanders en Herman Rademaker als de bedrijfsleider Keith Henley. Ook Joop Visser als Arnold Jordan, de kok, was uitermate goed.

De moeilijkheid van de avond was of men dit spel nu als een serieus stuk of als een parodie moest opvatten. Dit is ook zeer zeker het gevolg van zo'n grote zaal, waar mimiek e.d. niet te zien waren.

De avond werd geopend door de voorzitter van de schoolraad, die een volgende keer wat minder clichés moet gebruiken en wat levendiger moet lezen.

Na het laatste bedrijf werden de spelers bedankt, o.a. namens de oudervereniging.

paul m gravemaker

PERSONALIA

3 januari Verloofd: Christien Drieman en Rein Kalf

16 februari Geboren: Henk, zoon van de heer en mevrouw H. Pouw.

(ingezonden)

Beste Almar,

Als jij de leerlingen van onze school in „Bolwerk” voor collaborateurs uitmaakt, dat bewijst dit dat jij met al je gymnasiale „ontwikkeling” niet eens weet, wat dit woord betekent (zie het Kerstnummer). Een collaborateur. Almar, is iemand die in een bezet land met de vijand samenwerkt. Vermoedelijk jad je colporteur bedoeld. Dit is iemand, die de huizen langs gaat om abonnees voor een tijdschrift te werven.

Voorts zijn in de kroniek van „Bolwerk” 4e jaargang, nummer 4, enige zeer misleidende fouten geslopen. Als je iets hebt over G.I. Fanaticus, dan ben je wel zeer slecht ingelicht. Ik spel voor mijn plezier en winnen of verliezen laat me totaal koud. Vervolgens is mij nog niets gebleken van overspanning, noch van geestelijke, noch van lichamelijke zijde. Misschien bedoel je je zelf?????

En over mager worden behoef jij helemaal niets te zeggen.

Het zou bovendien ook wel aardig zijn, dat wanneer de ingezonden copy voor een of andere rubriek niet in zijn geheel, zelfs niet voor de helft wordt opgenomen, dit er dan bij gezet zou worden

Ik hoop, dat ik dit stukje niet in een erg beledigende taal heb geschreven en voor jou, Almar, verblijf ik

zeer laagachtend,
gerard inden.

Beste Gerard,

Helaas heb je metwat betreft het woord collaborateur niets nieuws kunnen vertellen, helaas, want ik leer er altijd graag iets bij

Jou zou ik echter willen aanraden met al je wijsneuzigheid voortaan wat beter te lezen Mocht je echter niet weten wat een collaborator is, vraag het dan maar 's aan de heer Meyer.

Over je tweede opmerking was ik werkelijk verbaasd: wij allen weten met hoeveel liefde en toewijding jij tafeltennist en overwinningen behaalt en hoe bescheiden je toch nog blijft Kronikeur heeft jou eens echt willen ophemelen. Iedereen kon dit gebaar ten zeerste waarderen. Jammer, dat je dat zelf niet ingezien hebt. Je bent ook werkelijk al te bescheiden Overigens doe je ons met die laatste bekentenis, dat het je koud laat of je wint of verliest, wel zeer veel verdriet. We dachten allemaal dat je een echte vechter was om ons lyceum aan triomfen te helpen. Nee, Gerard, dat had je niet moeten zeggen.

Verder, nu we je toch onder de loupe hebben — we hebben, tot je dienst, een flinke grote genomen — moet ik even dit zeggen. je laatste commentaar over het niet plaatsen van ingezonden copy voor een rubriek slaat blijkbaar op jouw tafeltennisverslagen.

Wel, Gerard, op deze verslagen zijn talloze negatieve kritieken gekomen en daarom hebben we dit gezegd druk je niet enkel en alleen uit in eindeloze opsommingen van namen en cijfers en bedenkt, dat „Bolwerk” geen tafeltennisblad is, maar dat we er ook graag nog iets anders in zetten

Hoogachtend,
almar deerenberg.—

Vrijdag om 7.45 verzamelde zich een groepje jongens voor onze school, waar mijnheer Soons al stond te wachten. We probeerden naar binnen te komen wat niet gemakkelijk was. Het hek werkte niet mee, maar nadat er een van ons overheen was geklommen, konden we het open krijgen.

Om 8.10 begon de strijd. Onze school nam al direct de leiding met 4-0. Deze voorsprong werd echter spoedig weer door de goed spelende tegenpartij ingehaald. De strijd ging toen gelijk op en bij de rust was de stand praktisch gelijk: 18-16 in het voordeel van het Ig, wat volkomen de krachtsverhouding weergaf. Na de rust gaf het hetzelfde spelbeeld als ervoor: nu nam de ene, dan weer de andere partij de leiding. Dat wij tenslotte met 36-34 wonnen kwam doordat Fortuna ons gunstig gezind was.

Het was een mooie strijd, waarbij het spel soms wat naar de ruwe kant toeging; bovendien had de scheidsrechter geen fluitje en kon hij niet eens op zijn vingers fluiten.....

Een medewerker uit het publiek was zo vriendelijk op de aanwijzingen van de scheidsrechter een welluidend signaal te laten horen.

r buijs 3 d

tarara-BOEM-DIE-JEE

Lieve Rosa,

Hoewel ik U nog niet uit uw antwoorden op vragen of problemen heb leren kennen, wil ik toch een van de eersten zijn die U een probleem voorlegt. Allereerst wil ik mij even aan U voorstellen. Ik heet Jos, ben een meisje van 17 jaar, en woon te A.

Ik zit nu met een grote moeilijkheid. Er zit namelijk bij mij in de klas een jongen van nota bene 15 jaar, die een beetje achter mij aanloopt. Ik ben echter niet op zijn attenties gesteld. Ik heb hem dit al meermalen laten voelen, maar hij schijnt een erg dikke huid te hebben.

Kunt U mij nu zeggen, hoe ik van hem af moet komen?

Jos.

Lieve Jos,

Hoewel ik eigenlijk niets van je afweet, geloof ik toch voor jouw probleem een oplossing gevonden te hebben.

Ik zou het hem op een rustige manier zeggen, zodat hij zich niet beledigd voelt. Wanneer ook dit niet helpt, zou ik het hem maar op een zeer duidelijke en misschien wat beledigende manier laten voelen.

Ik wens je veel succes. Schrijf me nog eens hoe het afgelopen is?

Je Rosa.

stoa

Vrijdag 3 februari j.l. hield STOA, onze pas opgerichte academie, zijn tweede bijeenkomst. De voorzitter, Fer Krielen, opende, en merkte met genoegen op dat de opkomst groter was dan de eerste keer, terwijl hij de hoop uitsprak, dat volgende keren de belangstelling voor de zittingen der academie nog toe mocht nemen. Ik geloof, dat hij hier wel op kon rekenen. De avond was — het bestuur van Stoa verdient er alle lof voor — subliem.

Het eerste deel van de avond werd gevuld met een bijzonder interessante en goed voorgedragen lezing van Fer Krielen zelf; hierna was het tijd voor een ogenblik pauzeren, waarna wij uiteenlopend programma te horen kregen.

De lezing van Fer Krielen handelde over de volksmuziek van de Noordamerikaanse neger. Ze was uitstekend in elkaar gezet: eerst de voorgeschiedenis, waarin verteld werd over de transporten van de negers van Afrika naar Amerika, en over hun positie in dit land; dan de behandeling van hun muziek, ingedeeld in drie soorten: de worksongs, de spirituals en de blues. Fer wist deze verschillende vormen van de negermuziek bijzonder goed aan ons voor te dragen, waarbij hij gebruik maakte van uitgebreide documentaties. Bijzonder aardig en ook leerrijk was het weergeven van enkele songs, zo tussen de lezing door. Bij de Blues echter, verviel de spreker helaas in een te theoretische behandeling van de melodie, harmonie en vorm ervan. Hoe goed bedoeld het ook was, de uiteenzetting was niet duidelijk voor het publiek. Dit was echter het enige negatieve puntje van een lezing, waaraan wij allen een aangenaam uurtje hebben beleefd.

Na de pauze, waarin we allen een luchtje konden scheppen, hield Peter Bierlaagh een improvisatie van een vijf minuten. Deze was heel verdienstelijk, verder valt er weinig over te zeggen. Ik kan niet anders dan de leden van de academie die dit keer niet geweest zijn, aanraden voortaan ook te komen. Niets is zo interessant als om te horen wat een ander nu wel zal gaan zeggen over een onderwerp dat hij zojuist heeft opgekregen.

Geertrui Bosscher droeg een modern Engels gedicht voor. Ik kon het tot mijn spijt weinig waarderen. Ten eerste werd het gewoon uit een letterkundeboek voorgelezen, terwijl een kort gedicht als dit gemakkelijk uit het hoofd geleerd kan worden om het dan op een passende manier voor te dragen. Ten tweede vond ik de keus niet geslaagd. Een modern Nederlands gedicht is al moeilijk te volgen, laat staan dan een modern gedicht in het Engels. De meesten staarden tenminste ongelovig naar het plafond of naar de lessenaar. Misschien was er echter een enkeling die het wel kon volgen. Dan moeten we er zeker mee doorgaan. Tenslotte is de academie voor ons in 't algemeen, maar ook voor de enkeling in 't bijzonder.

Dave van Dijk (trompet) en Jacques Bank (piano) vulden het laatste programmapunt voor de sluiting. De compositie van Jacques was een meesterlijk stuk. Het was getiteld „Diende“ (ik hoop dat ik het goed spel) en naar aanleiding van allerlei kritiek op deze groep letters hield Jacques een inleiding. In deze inleiding zette hij de gehele achtergrond en betekenis van dit woord uiteen. Hij deed dit op een humoristische wijze. Ik weet niet of hij deze uiteenzetting ook humoristisch bedoeld had, ik geloof van wel, maar het was in ieder geval de beste en meest geslaagde verdediging tegen het geleverde commentaar.

De heer Sevren overzag de avond in een niet korte, maar wel aardige nabeschouwing, waarin hij zoveel mogelijk opbouwende kritiek leverde op het gebodene. Fer Krielen sloot de avond met de christelijke groet.

a deerenberg

„ANGST EN ELLENDE VAN HET DERDE RIJK“
van Bertold Brecht

Bovengenoemd stuk is dit jaar voor het eerst in Nederland opgevoerd. Het dateert uit 1947 en was door de bekende marxist en expressionist in de jaren 1935 en '36 geschreven in Mexico, waarheen hij gevlucht was omdat hij in conflict was gekomen met het toen heersende regime in Duitsland, vanwege de inhoud van zijn werk. Het stuk „Furcht und Elend des dritten Reiches“ bestaat uit een zestal scenes, die eigenlijk los van elkaar staan en toch ook weer een afgesloten geheel vormen; alle zes fragmenten laten op een zeer indrukwekkende wijze zien, welk een angst en ellende onder het Hitler-bewind in alle milieus heerste.

De eerste scene „der Spitzel“ (de spion) brengt ons in het gezin van een vader die zich op dat moment nogal onbezichtig uitdrukt over wat hij van de regering denkt. Ook zijn zoon, die aangesloten is bij de Hitlerjugend, is daarbij aanwezig. Plotseling ontdekken ze dat de jongen verdwenen is en ze worden door een panische schrik overvallen.

Zou de jongen zijn vader aangeven? Want ze leerden toch bij de Hitlerjugend, dat ze iedereen moesten aangeven die tegen het regime in opstand kwam of er kritiek op leverde. Eerst veronderstellen ze het slechts, maar al gauw nemen ze het aan en beginnen zelfs al voorzorgsmaatregelen te nemen; hun angst groeit zelfs zo, dat ze op een gegeven moment elkaar niet meer vertrouwen. Totdat opeens de deur weer opengaat, de jongen binnenkomt en zegt dat hij even iets gekocht heeft; waarna hij weer aan zijn werk gaat.

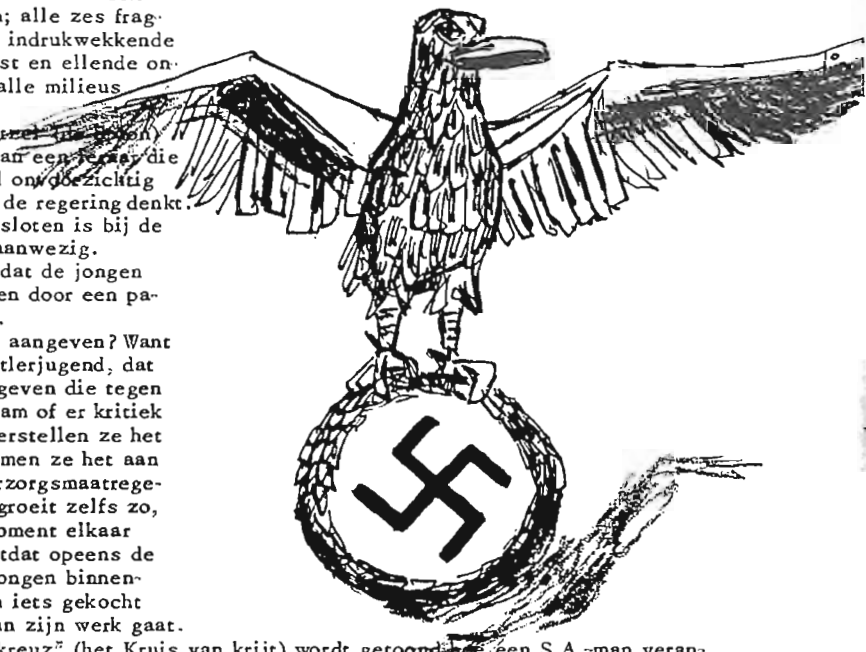
In de scene „Das Kreidekreuz“ (het Kruis van krijt) wordt getoond hoe een S.A.-man veranderd is sinds de tijd dat hij bij de S.A. werkt; hij geeft ook enkele demonstraties van de maatregelen die ze bij de S.A. toepassen. Hij probeert door deze demonstraties indruk te maken op zijn verloofde, wat echter bij haar een tegenovergestelde uitwerking heeft.

Hierna volgt de beste scene uit het zestal: „Die jüdische Frau“. Dit fragment laat zien welke moeilijkheden de Joden te verduren kregen; het geeft de emoties weer van een Jodin, die op het punt staat het land uit te gaan omdat haar man verweten wordt, dat hij met een Jodin getrouwd is. Deze trekt zich echter nergens wat van aan, maar zij vindt het haar plicht, om weg te gaan wanneer zij haar man in de weg staat en opdat deze in zijn werk vooruit kan komen (hij is arts). Dramatisch gezien was deze scene ook werkelijk groots.

In „Rechtsfindung“ wordt kritiek geleverd op de rechtspraak. Een rechter staat voor een geval van inbraak. Het gaat er niet om wie de schuldige is, maar door welke uitspraak de SA, die in het geval betrokken is, wordt vrijgesproken.

Het lastige voor de rechter is, dat welke van de twee verdachten ook beschuldigd wordt, de S.A. altijd in het geval betrokken wordt, wat voor de rechter betekent, dat hij zijn baantje dan wel kan opzeggen.

Er zijn dan nog twee scenetjes, die echter niet zo belangrijk zijn, en waarin o.a. nog de

spot gedreven wordt met de wijze van propaganda voeren. Toneelgroep „Puck“ had met dit stuk werkelijk midden in de roos geschoten. De regie van Walter Kous was strak gehouden en zeer doeltreffend. Hij liet tijdens de decorwisselingen lichtbeelden vertonen samen met redevoeringen van Hitler en Goebbels.

De acteurs speelden op een wijze die meer dan verdienstelijk te noemen is. Wim van den Brink die in het eerste stuk de rol van leraar had, speelde zeer overtuigend; hij ook kadde de rol van de rechter in tweestrijd. Bob Verstraete gaf een voortreffelijke typing van de S.A.-man. Henny Orri als de Joodse vrouw wist met haar ontroerende spel het hoogtepunt van de avond te bereiken, wat ook wel uit het applaus bleek.

Interessant is het in verband met deze opvoering te vermelden, dat de Duitse toneelgroep „Dusseldorfer Kammerspiele“ het stuk dit seizoen op zijn programma heeft genomen, en in de maand april enige voorstellingen in Amsterdam zal geven.

joan

Dinsdagavond 14 februari hebben weer heel wat muziek liefhebbers kunnen genieten van het jaarlijkse concert van „Con Brio“ . Evenals de andere keren hebben de spelers hier weer heel wat van weten te maken, en ze kunnen met voldoening op deze avond terugzien.

Mijnheer Heimans heeft werkelijk alle eer van zijn werk gehad. Hij heeft op meesterlijke wijze de ijver en de muzikaliteit van de spelers weten te combineren, zodat er iets goeds uit de bus is gekomen. Het resultaat is vooral opmerkelijk als men bedenkt, dat er slechts een beroepsmusicus, nl. een hoornist van het Concertgebouworkest, medewerking verleende. De musicus, die ook veel tot het welslagen van deze avond heeft bijgedragen, is George van Renesse, die zijn twee werken zo briljant naar voren heeft gebracht dat het laatste stuk, waarin hij zelf meespeelde, gebisseerd werd.

Hij speelde „Variations Symphoniques“ van Cesar Franck en het Scherzo uit het vrijwel onbekende 4e Concerto Symphonique van Henry Litolf.

De avond werd geopend met een korte symfonie van Boyce; hierbij speelden, in het 1e deel, eerst de violen het thema, dit werd overgenomen door de celli, en vervolgens speelden de contrabassen het, hetgeen een erg aardig effect gaf.

Het derde stuk was het Divertimento van Adriaan Bonsel. Dit stuk duurt ongeveer 16 minuten, en het zit vol met speelse invallen. Elke groep instrumenten kreeg ruimschoots de gelegenheid zich te onderscheiden. Vooral de slagwerkers, o.a. de vibrafonist, hadden een interessante taak te vervullen, maar ook de violen en houtblazers waren hier en daar opvallend helder aan het woord.

Na de pauze werd de 2e Symphonie van Beethoven gespeeld. Vooral dit was een stoutmoedige onderneming en misschien ook wel het moeilijkste om goed te brengen. Toch hebben de spelers ook dit stuk goed gebracht en hebben ze hiermee bewezen dat zelfs een amateursorkest iets goeds kan presteren.

carla
plasman

„HET MARXISME”

„Het verschil tussen kapitalisme en socialisme is niet een economisch, doch een sociaal verschijnsel, n.l. dat de winst bij het kapitalistische stelsel aan een particulier toevalt en bij het socialistische stelsel aan de gemeenschap.” (Dr. Heimann)

Karl Marx (1818—1883) werd in Trier geboren, als 2e zoon van een welvarende Joodse familie. Karl wilde eerst jurist worden, maar door omstandigheden werd hij journalist. Hij ging naar Parijs om de redactie van een radikaal tijdschrift over te nemen. Daar kreeg hij belangstelling voor politiek en economie. Zijn vriend Engels hielp hem om de zelfzucht van diverse regeringen aan te kaak te stellen. De filosofie die zij opbouwden wordt wel het dialectisch materialisme genoemd.

Hun uitgangspunten waren: de produktie en de distributie van de goederen vormen de grondslag van elke sociale ordening. *Hoe* en *wat* er geproduceerd wordt is oom de grondslag van de indeling in klassen en standen. Volgens deze opvattingen zijn de uiteindelijke oorzaken van alle sociale veranderingen en politieke revoluties niet te vinden in de geest van de mensen, maar in de economie!

Iedere samenleving is gebouwd op een economische grondslag. Haar eigenlijke basis is de harde realiteit van menselijke schepsels, die zich aaneengesloten hebben om zich te kunnen voeden en om een woning te verschaffen. Die organisatie kan in het ene tijdperk of het andere zeer verschillend zijn. Deze zgn. materiele produktieverhoudingen noemt Marx de „onderbouw”. Deze onderbouw bepaalt dan de bovenbouw. Hiermede bedoelt Marx dus filosofie, godsdienst en kunst. Met de veranderingen van de economische grondslagen wentelt de gehele geweldige bovenbouw zich langzamer of sneller om. De basis is — aldus Marx en Engels — de industriële produktie.

De bovenbouw: het systeem van *privaatbezit*. Daar deze twee *onverenigbaar zijn* moet er 'n conflict uit voortvloeien. Marx heeft zijn boek „Das Kapital” geschreven, waarin hij onderscheid maakt tussen de zgn. *grondwetten* en *ontwikkingswetten*. Economisch is van de eerste categorie de meerwaarde-theorie de belangrijkste.

Deze waardeleer is altijd een (moeilijk) centraal vraagstuk in de economie geweest, bijv. Wat is de waarde van een tafel? Materialen plus lonen? Wat bepaalt de waarde van 1 kub. meter hout? Wat van een uur arbeid? Bij Ricardo en Smith leert men het volgende: Werkt men aan een goed A 3 uur, aan goed B 5 uur, dan is goed A $5/3$ maal zo duur als goed B.

De waarde van de goederen wordt dus bepaald door de hoeveelheid arbeid, die erin steekt. Maar deze redenering roept dan de vraag op: En het kapitaal en de grond dan? Hebben die geen waarde?

Ricardo zei, dat grondrente betaald moest worden omdat de prijs van het graan (te) hoog was en kapitaal, beweerde hij, is 'geaccumuleerde' arbeid of eenvoudiger gezegd, het kapitaal is door arbeid ontstaan! Marx ging weer een stap verder. In de kapitalistische produktiewijze worden alle goederen tot *waren*, d.w.z. zij worden niet voor eigen gebruik voortgebracht maar vooral met het oog op *ruil*. Ook de arbeidskracht moet als een waar worden gezien!

Het enige gemeenschappelijke van alle goederen is volgens hem daarom de hoeveelheid menselijke arbeid, die in die goederen is omgezet. Hoe ontstaan nu een meerwaarde?

Ricardo — en Marx volgt hem weer — leerde, dat het loon wordt bepaald door de hoeveelheid arbeid nodig om de arbeider zijn minimum levensonderhoud te verschaffen. Dus *niet* door wat de arbeider voortbrengt! Dit laatste schijnt meer te zijn, b.v. wanneer het minimum levensonderhoud kan worden voortgebracht in 5 uur per dag, betaalt de ondernemer 5 uur per dag. Maar hij houdt de arbeider b.v. om 8 uur te werken. De arbeider brengt dus goederen voort die gelijk zijn aan de waarde van 8 uur. De *meerarbeid* bedraagt nu 8—5 ofwel 3 uur. De „uitbuiting” in dit geval is $3/8$. Deze uitbuiting is niet de schuld van de kapitalist, maar een gevolg van het kapitalistische stelsel! Marx ontwikkelde in zijn boek een viertal zgn. ontwikkelingswetten, kort samengevat:

I. De concentratie-theorie. Hierin beschrijft Marx de overgang van de kapitalistische naar de socialistische maatschappij. De ondernemingen breiden zich voortdurend uit, de kleine worden door de grote overvleugeld. Het aantal ondernemingen neemt voortdurend af, terwijl de omvang toeneemt. (Volgens mij is deze voorspelling niet uitgekomen.)

BOEKHANDEL „URBI ET ORBI”
N.V. DE R.K. BOEKCENTRALE

DE OUDSTE EN GROOTSTE SCHOOLBOEKHANDEL
VOOR HET GEHELE KATHOLIEKE ONDERWIJS IN
NEDERLAND

De deskundigheid op het gebied van schoolboeken
verworven door de ervaring gedurende vele jaren
waarborgen U de beste bediening.

Voor de leerlingen van het Pius X Lyceum
is het adres

BOEKHANDEL „URBI ET ORBI”
rokin 130, tel. 37586-37624, amsterdam-c

SPORTING GOODS CY N.V.

DIR. H. EILERS

48, CORN. SCHUYTSTRAAT
AMSTERDAM

De leverancier van het
PIUS X schooltenuue !!

TELEFOON 79 67 57

N
·
V
·
M
O
D
E
H
U
I
S

Dè speciaalzaak in damesconfectie

S voor de
SPORTIEVE
&
G EKLEDE VROUW *in Nieuw West*

VAKKUNDIGE
BEDIENING

S - BURGEM. DE VLUGTLAAN 81 - tel. 131070

ZOUTLOZE en SUIKERVRIJE
VOEDINGSMIDDELEN

bij

„HET ZEEUWSCHE MEISJE”

Gravenstraat 9 tel. 4 12 04

Kinkerstraat 112-114 tel. 8 52 73

Eliz. Wolffstraat 31 tel. 8 01 62

SPECIALISTEN

in

vloerbedekking, tapijten, bedden,
dekens

Martin!

Koninginneweg 221
tel. 73 49 78

Voor KOLEN en OLIE naar
C. G. VAN OOSTROM & Zn

van Slingelandtstr. 11-19 tel. 12 65 01

Bosch en Lommerweg 242 tel. 8 67 48

Jan Tooropstraat 85 tel. 13 57 12

Dr. H. Colijnstraat 230 tel. 13 33 39

VRAAGT PRIJSOPGAVE

N. V. UTRECHTSCH
HYPOTHEEKBANK

en samenwerkende banken

AMSTERDAM - C.
Keizersgracht 482

verstrekt gelden op hypotheek
tegen voordelige condities

Voor al uw
schoolbehoeften
en leerboeken
is het juiste adres:

BOEKHANDEL J. W. ROBIJNS
Ruys de Beerenbrouckstraat 157-159

Amsterdam-Geuzenveld
telefoon 13.31.39.

Grote sortering
POCKET-BOOKS

II. De accumulatie- of opeenhopingtheorie. Uit de vorige theorie volgt, dat steeds meer kapitaal opeengehoopt wordt. De meerwaarde, die in handen van de kapitalisten komt, wordt grotendeels door hen opnieuw belegd.

III. De verarmingstheorie. Volgens Marx „beïnvloedt” het kapitalistische stelsel voortdurend het welvaartspeil van de arbeiders. In de toekomst zouden de arbeiders er relatief wel beter op worden, maar *absoluut* gesproken niet. (Volgens mij heeft Marx hierin ongelijk, kijk maar naar het welvaartspeil van 1861 en vergelijk dat met het peil van 1961.)

IV. De crisis-theorie. Feitelijk is deze theorie als systeem door Marx' volgelingen opgesteld. Door de steeds groeiende produktiviteit van de kapitalistische wereld en de groeiende verarming van de massa zullen er geweldige crises ontstaan: ineenstorting van het kapitalisme! Marx ziet dus het socialisme ontstaan uit het kapitalisme.

j de meere 4d

2

contrasterende

figuren

De sultan zou, tien minuten nadat hij een dikke groenglanzende woestijnvlieg tussen zijn gehaktvingers had doodgedrukt, kennis maken met de man die hij, ofschoon nimmer tevoren ontmoet, in vijf minuten leerde kennen als zichzelf, aangezien hij in alles des sultans tegenbeeld bleek en men, wanneer men eenmaal weet wat wit is, gemakkelijk leert hoe zwart kleurt. En niemand zou wanneer hij deze beide contrasterende figuren bezag, hebben kunnen vermoeden hoezeer zij, eenmaal dood, op elkaar zouden gelijken.

Sultan Sikh-ab-ager keek somber voor zich uit en liet zijn geparfumeerde vingers met een schurend geluid langs de linkerkaak glijden. De sultan voelde zich ongeschoren en dat klopte want zijn scheerapparaat was stuk. Het was een elektrisch, made-in-germany-scheerapparaat. Hij had dus alle reden om de westerse beschaving en haar gebreken, door genoemd apparaat vertegenwoordigd, te vervloeken.

De sultan was gekleed in een confectiepakje en droeg een rood pinkelhoutje. Hij droeg geen tulband. De sultan droeg geen tulband omdat hij geen ouderwetse sultan was en nieuwerwetse sultans slechts bij plechtige gelegenheden een tulband dragen. Het was een doodgewone dag. De sultan dacht, vanaf de twintigste verdieping neerkijkend op de woelige menigte diep beneden hem, en woog de voor- en nadelen van olie tegen elkaar af. Want hij was een oliesultan. Onder het kleine, met oasen bespikkelde stukje woestijn, waar de sultan sultan was, lag een oliemeer. Een vet donker oliemeer. Olie, die daar duizenden jaren rustig had gelegen. Tot de eerste proefboringen. Er waren mensen gekomen uit het oosten en het westen om de olie te kopen en om wapens te leveren. Want als je olie had moest je ook wapens hebben zenden ze, en alle mensen moesten een colbertje dragen. Want in alle beschaafde landen zijn er tanks en kanonnen en hebben de mensen colbertjes aan. En er waren ambassadeurs gekomen en technici, en er was een school en een ziekenhuis gesticht. En de sultan had zijn schatkist vol zien worden en zijn hart leeg en hij had een colbertje gekocht, een auto en een televisietoestel. En hij had een flatgebouw laten bouwen van twintig verdiepingen en dat was zijn paleis. Maar hij had zijn hart leeg zien worden, want hij voelde zich niet gelukkig en dacht met weemoed terug aan de doordringende lucht van de uitwerpsels van zijn kameelen.

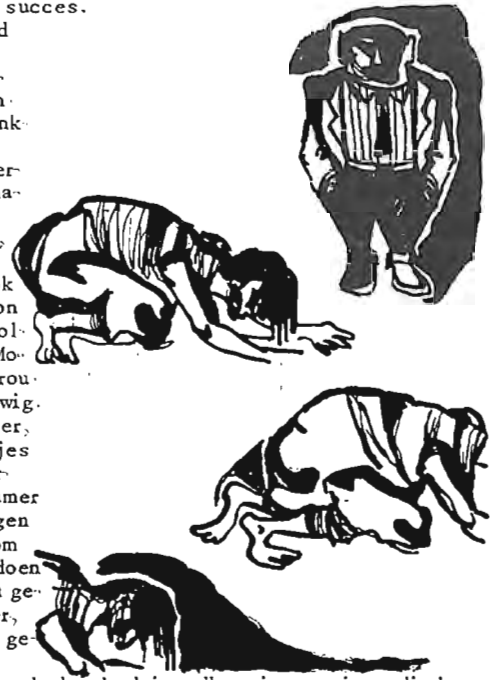
Speciaal wanneer zijn auto weer eens in reparatie was, want eigenlijk, in zijn hart, was de sultan een zeer conservatief man. Maar de olie had ook andere, werkelijke problemen met zich meegebracht, want de onderdanen van Abdoel, sultan van Sikh-ab-agar gingen naar school, trokken een colbertje aan en lazen boeken en zij voelden zich niet langer zijn „gehoorzame slaven“ maar „mede-burgers“ die een grondwet wilden en een parlement dingen waarvan de sultan niets begreep, want, zoals gezegd, in zijn hart was hij conservatief, behalve dan dat hij naar de televisie keek en een confectiepakje droeg met een rood pinkelhoukje. En de sultan had met moderne middelen heerlijk ouderwets ingegrepen en tanks en geweren gekocht en met jeeps met brandspuitjes erop de dagelijks groter wordende tierende massa voor zijn flatpaleis verdreven. Zonder succes.

Dit alles overdacht de sultan, de opeerigheid der bevolking aan het weer wijtend, want hij was een eenvoudig man, zonder inzicht in politieke kwesties, toen een lijfwacht, met stengun voor de borst, de deur opende en de koninklijke harem eerbiedig, op handen en voeten naar binnen kroop. Men had misschien niet verwacht bij een televisie-kijkende sultan een harem te vinden, maar Abdoel van Sikh-ab-ager stelde zijn harem boven zijn televisietoestel, daarmee vele westerlingen, die slechts een vrouw hebben, een lesje gevend. Dit heeft ook niets met modern te maken, want de sultan kon en modern zijn (televisiekijken, autorijden, colbertjedoragen) en een harem houden. Immers, Mohammed zelf heeft gezegd dat een man vier vrouwen mag hebben en Mohammeds woord is eeuwig. Derhalve had de sultan vier vrouwen, niet meer, maar ook niet minder. Deze vier knappe meisjes — de sultan had een smaak zijn afkomst waardig — kwamen dus op handen en voeten de kamer binnen om hun aller echtgenoot gedag te zeggen voordat ze naar kantoor gingen, niet zozeer om iets te verdienen als wel om overdag iets te doen te hebben. Nadat ze tot vlak voor zijn bureau gekropen waren, deed de sultan, zijnde een heer, hen opstaan, nam ietwat afwezig afscheid en geleidde hen weer naar buiten.

Toen zag hij, zijn hoofd buiten het raam stekend, dat de duizendkoppige menigte, die het plein voor zijn flatpaleis als een Perzisch tapijtte bedekte, niet alleen met brandspuitjeeps maar ook met tanks bestookt werd, dat verschillende tanks in brand stonden en jeeps over de kop lagen en het begon juist tot zijn vermoed brein door te dringen dat de toestand kritiek was en hij best de staat van beleg kon afkondigen zonder zichzelf belachelijk te maken, toen de aanvoerder van de lijfwacht een dikke moslim in een rood-geel camouflagepak (in die streek is de woestijn soms geel, soms rood al naar de stand van de zon) zich het vertrek in stortte. Een vage buiging maakte en riep: „heerser, we zijn bezig ons terug te trekken“, hetgeen volkomen duidelijk was, maar toch zijn dramatisch effect niet miste. De sultan keek somber naar de roodgele, tot hij plotseling begon te schaterlachen, zijn aanvoerder op de rug ziend. „Het spijt me, heerser“, mompelde deze, met zijn figuur geen raad wetend, en dan met een verontschuldiging gebaar naar het kromzwaard dat tussen z'n schouderbladen stak: „Ik kreeg het er niet meer uit.“ Toen klapte hij tegen de grond, stak de tong uit en was dood.

„Een dood zoals een krijgsman betaamt,“ mompelde de sultan glimlachend, door dit komisch voorval in een beter humeur gebracht. Hij keek op zijn Zwitsers uurwerk, zag dat het tien over elf was. Het was tien minuten geleden dat hij een dikke, groenglanzende woestijnvlieg tussen zijn gehaktvingers had doodgedrukt.

Op dat ogenblik zwaaide de deur open en een soepele figuur met listig sikje gleed naar bin-

nen. nonchalant en gracieus. „Morgen heerser,“ giechelde hij superieur neerkijkend op de kleine dikke sultan, „waar is hier de kapstok?“ en tegelijkertijd drukte hij zijn kleine zwarte hoedje met een krachtig gebaar op des sultans brede schedel. „Ha. ha. ha.“

„Wat betekent dit?“ brulde de sultan, zeer rood en heel warm. „Waarom kruip je niet voor me in het stof, zoon van een muilnier?“ „Ha, ha.“ giechelde de ander en stak zijn lange, bruine vinger speels in 's heersers buik. „Jij en ik moeten eens samen babbelen.“

„Ja.“ gromde de getergde en drukte enige malen op een knop op zijn bureau zonder dat dit er iets leedde. „Waarom doet het valluik het nu weer niet?“ brulde hij tot de lijfwacht bij de deur.

„De grendel zit er nog op heerser,.... zo probeert u het nu maar eens,“ zei deze veel minder beleefd dan anders, aangezien het einde van de monarchie aanstaande scheen en schopte met zijn voet de grendel terug. „Nee, nu is het niet leuk meer,“ zei de sultan teleurgesteld, en tot de vreemdeling: „Wat kwam je me smeken?“ „Ik ben het opstandelingenhoofd,“ sprak deze nu. „Ik kom de macht van je overnemen; je afzetten. Wij hebben alle macht. het leger staat aan onze kant. wij hebben de tanks en de jeeps met de brandspuitjes en we zijn al door verschillende landen als regering erkend. Het wordt iets constitutioneels. Misschien maak ik er ook wel een dictatuur van....“ sprak hij dromerig, zich in schone toekomstbeelden verliezend.

„Wat,“ brulde de sultan, eindelijk weer meester over zijn stembanden, „lijfwacht, schiet die jakkende hals neer, die woestijnrat.“ De lijfwacht bewoog zich niet, aarzelde.

„Ha, ha,“ brulde de opstandelingenleider, „hij mij doodschieten, we zijn allemaal burgers, allemaal gelijk.“ „Je kan natuurlijk niet schieten met dat ding,“ riep de sultan honend en wees met minachting naar de stengun. „Poe,“ zei de lijfwacht, en ratelde in onbesuisde woede zes gaatjes in de rebellenleider. Deze hield verbaasd op met ademen, alsof hij nog niet kon geloven dat ze hem doodgeschoten hadden, imiteerde toen de rood-gele en viel dood naast hem op de grond. „Prachtig gedaan!“ sprak de sultan humaan tot zijn lijfwacht. „Laten we hem als waarschuwend voorbeeld het raam uitgooien.“ De naamloze rebel dook als een kapotgeschoten vogel naar de keien. Twintig verdiepingen, twee seconden. „Au revoir,“ beloofde de sultan cynisch, niet wetend hoezeer hij de waarheid sprak, „au revoir.“

Beneden hoorden zij een geweldig geschreeuw: de vijand had de negentiende verdieping genomen. De sultan rende de gang op, sprong de lift in, een onthutste lijfwacht achterlatend. Naar het dak, de enige weg die overbleef. Daar bleef hij peinzend staan. Het was heet, de zon brandde. Daar kwam de zwarte tierende massa. Voorop een klein meisje met een bord, met in kinderletters: „De sultan is een vieze dikke.“ Daarachter een brullende menigte en het hoofd van z'n lijfwacht aan een staak. Hij had te lang gearzeld welke partij te kiezen.

De sultan schaterlachte toen hij het zag, wankelde naar de rand van het dak en deed een bewuste stap verder. „Bah,“ dacht hij, „olie, democratie..... waardeloos.“ Het volk keek zwijgend toe, juichte toen hij te pletter sloeg. Hij was naast de rebellenleider terechtgekomen. Twee contrasterende figuren. Er was geen verschil.

herman rademaker

43ste RAI

In Amsterdam werd van 2 tot 12 februari weer de jaarlijkse autotentoonstelling, „de RAI“ gehouden.

Ditmaal in het nieuwe gebouw aan het Europeaplein, dat net een paar dagen tevoren door Prins Bernhard was geopend.

Het nieuwe RAI-gebouw, een schepping van architect A. Bodon, bestaat uit vier grote hallen, nl. de grote Europahal en aan beide kanten hiervan de oost- en de westhal en daarachter de zuidhal.

Wanneer men het gebouw binnenkomt, valt de grote entree (in tegenstelling met de oude RAI) meteen op. Beneden vindt men de mooie grote garderobes. Als men uit de garderobes gekomen over de loopbrug loopt die langs de Europahal leidt, heeft men een prachtig uitzicht over de hele tentoonstelling.

De eerste automobielstand van de Europahal was van de Nederlandse automobiefabriek, de DAF. Hier werd ook een zeer vuil en stoffig Dafje getoond, dat een afstand van enige duizenden kilometers door Europa had afgelegd (22 000 km). Links van de DAF stand bevond zich de stand van Renault, de grootste Franse automobiefabriek. Hier overheerste weer het Dauphientje, wat ook duidelijk te zien was op een platform, waar vijf Dauphientjes op de maat van de muziek meedraiden en precies tegelijk hun portieren openden, lichten lieten branden, e.d.

In de Zuidhal zag men vele glansstukken staan, zoals de Jaguar, de Triumph, de Volvo Sport en de Lancia. Tussen al deze snelheidsmonsters stond heel nietig en eenzaam het Goggomobielje.

De zuidhal doorgelopen, komt men uit achter in de Europahal, waar de aandacht meteen getrokken wordt door een op een platform ronddraaiende Simca, die op het slechte circuit van Mirabeau in Frankrijk meer dan 7 dagen achtereen heeft doorgereden met een gemiddelde snelheid van 115 km/uur. Naast de Simcastand vond men de M.G. en de Alfa Romeo. De eerste is weinig veranderd, doch de Alfa heeft een sportmodel uitgebracht van fl 15000. Toch is dit niet duur voor een Grand Turismo Sportwagen.

Bij Morris was het miljoenste Morrisje te zien, dat in een lieflijk lila kleurtje was gespoten. Bij General Motors was alles ongeveer hetzelfde gebleven, alleen Chevrolet en Opel hadden verschillende modellen veranderd. Achter de G.M. lag de stand van de Borgward. De Borgward Isabella vormde met de Lloyd Arabella de hoofdschotel. Nog vermeldenswaard is dat Borgward als een van de eerste fabrieken een personen-sportwagen construeerde, nl. de Isabella TS (Touring Sport) die een gewone vierpersoons carrosserie heeft met een opgevoerde sportwagen-otor er in (prijs fl 10500,-!).

rai

Naast Borgward lag de stand van Ford, waar de Leacar te zien was; een experimentele wagen met luchtkussen tussen de wagen en de grond.

Na nog vlug de Volkswagen-stand gezien te hebben, was het sluitingstijd en was er dus geen tijd meer om de caravans te bekijken, maar niettemin was dit bezoek aan de 43ste RAI tentoonstelling de moeite waard.

frans pruijt

auto

„LAATSTE ZUCHT“

Het is verloren, mijn zingen
Diepgaande zucht tot vergelijking,
Brandende wacht op de komst,
Het is verloren, mijn zingen

Gewezen schijnt de tocht
Die voerde naar de berg
Naar de berg van dank aan de hemel
Het is verloren, mijn zingen

Doelloos schrijven en maaien
De verfijnde blikken van de zucht
Zuchten onder de armen wordt het nu
Het is verloren, mijn zingen

Waardig beeld der gewezenheid
Gestemd en verscrept door waasfiguren
Hijgend naar betere dromen
Het is verloren, mijn zingen

Gezichtsvelden met kale hoofden
Gedachtenweiden met stijve pinnen
Halzend in de morgenzon
Het is verloren, mijn zingen

Laat het leven verder gaan
Hoewel gestopt beter zou zijn
Hoewel getroost beter zou zijn.
Het is verloren, mijn zingen

Dring binnen voor het laatst
In het beeld der waasfiguren
Dring binnen in het denken
Jij bent verloren, mijn zingen.

f bank

alarik

op de antipolen van de liefde
worden de woorden
spuwsels
op de lippen:

op de klippen verschijnen reeds
de mensen gewricht aan gewricht

mijn zon is een krater egelvoet
mijn zon is een schuinstaand luisterend
schietoog

mijn zon

rattekruid voor het
schiere schaaldier
huid barstens vol
kruiddamp met in elk
oog twee monden
met in elke mond
zes messen in het oor

mijn zon
waarom heb je mij verlaten

MITRAILLEURVUUR

Het Scherpe

I VRAAGGESPREK

„Let maar niet op de rommel, ach ja ik heb geen systeem in dit leven.“ en hij ging tegenover me zitten: de woordvoerder der vijftigers, der experimentelen.

„Ik heb het gymnasium doorlopen ik was toen in die tijd dol op Slauerhoff, Nescio, Nietzsche en Couperus; dat was ook de reden dat ik er negen jaar over deed, en toen ik het in mijn zak had zitten had ik nog niets. Ik deed in die tijd trouwens niets, maar dat kwam ook door de oorlog. Ik ben bij het verzet geweest en dat was de aanleiding tot mijn eerste boek „Terreur tegen terreur“, dat zeer door Andre Malraux was beïnvloed. Daarvoor had ik nog wel wat gedichten geschreven, die ik toen erg prachtig vond, maar onbewust had ik mij heel sterk door Slauerhoff laten beïnvloeden. Het jaar daarop kwam „Gebroken horizon“ dat ook niets was. Ik heb toen vijf jaar achtereen gewerkt en gezocht omdat ik wist dat dit het niet was. Geschreven: gerangschikt, verscheurd, opnieuw geschreven net zolang tot ik het had. „HET BOEK IK“ verscheen in 1951 en dat was het begin. Daarna heb ik nog vier boeken geschreven: „De ander namen“, „De derde persoon“, „De gestalte der stem“ en als laatste „Het dier heeft een mens getekend“. En nu mijn vorm (hij glimlachte.) Ja, het is geen proza en het is geen poëzie, het is eigenlijk allebei tesamen. Hierin ben ik in Nederland de enige, in het buitenland zijn er wel meer, vandaar dat ze hier in Nederland nog vaak raar tegen me staan te kijken. Het dadaïsme is helemaal aan ons land voorbijgegaan behalve Paul van Os-tayen, maar die was toch eigenlijk meer expressionist, daarom werden de experimentelen ook niet direct aanvaard. En de „begrijpelijkheid“ van mijn boeken (weer lachte hij). Veel mensen zeggen: als ik het je hoor voordragen voel ik het, maar als ik lees snap ik er niets van. En dat is het nu, er wordt teveel gelezen, het gebeurt te automatisch; als ze een zin horen weten ze wat het is, maar ze voelen het niet meer. Het hardop lezen is misschien de enige oplossing; opdat ze de klanken van de woorden tot zich door laten dringen. Per slot van rekening is datgene wat ik voorlees precies hetzelfde als dat wat er staat. Kijk, ik snap wel dat er een normaal gebruik moet zijn in de taal; als iemand bijv. zegt: ik ga met de tram om zes uur naar het Centraalstation, dan weet iedereen wat je bedoelt en dat moet ook; alhoewel er natuurlijk ook mensen zijn die dan inplaats van op de rechter vluchtheuvel op de linker gaan staan, maar dat doet niets terzake. Ja, wij mensen bouwen allemaal een muurtje om ons heen, dat is soms erg gevaarlijk want op een gegeven moment kan dat muurtje zo hoog worden dat je opgesloten zit. En daarbij komt dat al die muurtjes van al die mensen (ikken) tegen elkaar aangeleund staan, vandaar ook dat zoveel mensen boos worden omdat ik mijn muurtje afbreek waardoor die van een ander omvalt. Hij wil dat helemaal niet, hij zegt dan ook: blijf in je eigen tuintje wroeten, maar niet in dat van mij! Als de lezer zich probeert in te leven dan begrijpt hij wat ik bedoel. Een gedicht bestaat niet uit struiken, harten enz., maar uit woorden hiervoor in de plaats, die de betekenis ervan weergeven.

Je zou mijn boeken kunnen vergelijken met werken van Bach. Je krijgt eerst het thema, vervolgens de variaties erop en dan het slot. Het is wel iets anders, maar ongeveer klopt het wel. Neem bijv. mijn „Gestalte der Stem“; dat is geschreven over een zin, die mij maanden door mijn hoofd heeft gespoekt: „want er zijn slechts weinigen die de stem horen, maar er zijn er velen die haar maken.“

Ik hou me ook bezig met de betekenis van het woord, een semanticus ordent alles wat er is, maar ik breng in die orde mijn eigen wanorde, waar echter ook bepaalde regels voor zijn, en het is de taak van de lezer om die lijn te ontdekken.

De Post-experimentelen, daar zitten enkele fijne lui bij; b.v. Hans Sleurelaar en Gust Gils.

Als je weet wat het mij een moeite kost om dat van Gust Gils uitgegeven te krijgen.... je weet toch dat ik bij de Bezige Bij werk? Nou, ze willen er niet erg aan, ik moet er zeker 300 stokken voor 300 deuren wegwerken voordat het zo ver is, maar ik zet dooe. Per slot van rekening bouwen zij op ons verder.

Hoeveel waarde ik mijn boeken toeken? Iedere schrijver is erg ijdel en vindt zich belangrij-

ker dan wie ook. Maar ik geloof toch niet dat mijn boeken met mij het graf zullen ingaan. En de rest zal uitgemaakt worden door de schrijvers die na mij komen, welke richting zij zullen uitgaan en zo.

Sartre, ik zie Sartre vooral als een groot schrijver en niet zozeer als filosoof. Ik vind het werkelijk groots zoals hij zijn ideeën in zijn boeken en toneelstukken uiteenzet. De houding die Sartre op het ogenblik aanneemt tegen de Franse regering, daar ben ik het roerend mee eens.

Zen-Buddhisme, ja daar heb ik me veel mee beziggehouden zoals je wel weet. Ik heb er ook een boek over geschreven „De Tuinen van Zen” Zen is geen filosofie of geloof, maar een vorm van leven. Zen wil de mens leren uit een stuk te zijn en niet meer in tweeën te denken, dat is ook het aanknopingspunt met het existentialisme, met Kierkegaard, Heidegger, Sartre, Pascal, Sjestov en Meister Eckhart en hieruit volgt dus ook: met het Christendom. Het Zen-Buddhisme schrijft ook geen bepaalde god voor, maar wel dat er een god is. De laatste tijd wordt er namelijk veel aandacht geschonken aan de Oosterse godsdiensten.

Ik ben nu op het ogenblik met een toneelstuk bezig, ja ik heb deze serie van vijf boeken gesloten. Het krijgt de naam „Het Grote Dode Dier”, het is een avondvullend stuk, dus geen eenacter; ik hoop het dit jaar af te krijgen; zodat het volgend seizoen gespeeld kan worden. Of ik over mijn televisiestuk „Het kind der tienduizenden” tevreden was? Dat is erg moeilijk te zeggen — als ik een boek heb geschreven dan heb ik dat helemaal alleen gedaan en dan heb ik zelf alleen de verantwoording, maar bij een televisiestuk komen zoveel andere dingen kijken; de regisseur, de cameraman, de decorontwerper, de spelers, enz. Toch was ik wel tevreden en ook de regisseur Kees van Iersel voelde het allemaal zeer goed aan; hij heeft het stuk zeer juist geïnterpreteerd.

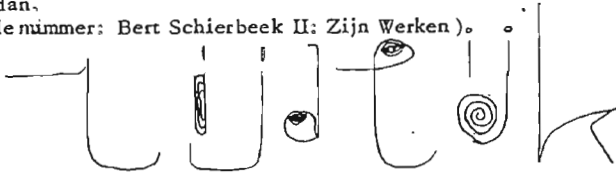
Wat ik denk van de pessimistische schrijvers van tegenwoordig? Volgens mij zijn er geen pessimistische schrijvers, alleen al het feit dat ze schrijven is een teken dat ze helemaal geen pessimisten zijn; een echte pessimist schrijft geen boeken, die schiet zichzelf voor zijn kop of zo iets. Je kan natuurlijk wel op een pessimistische manier schrijven of over bepaalde zaken pessimistisch zijn, maar echte pessimist niet.

De experimentelen als groep? De experimentelen vormen eigenlijk niet zo'n groep als wel verondersteld wordt. Iedereen gaat zijn eigen weg. Toen in 1950 ongeveer de experimentelen opkwamen had iedereen het veel te druk om zichzelf te handhaven. Je kan ook niet zeggen dat ze elkaar beïnvloed hebben, wat anders met groepen meestal wel het geval is. Zo, dit is het dan.

(In het volgende nummer: Bert Schierbeek II: Zijn Werken).

joan.

IK BEN EEN

GEWORDEN

Ik zat boven op de gevel en keek naar beneden. Vanmiddag ben ik naar boven geklommen. Het was moeilijk, want er waren geen uitsteeksels. Toen ik honger kreeg at ik de komst van de mensen. Soms werd ik duizelig en viel bijna naar beneden. Dan wilde ik nog hoger de mensen nog kleiner zien, ver weg van hen. Maar zij vormden een net van gestrengelde listen om mij tegen te houden.

De gehele dag was het bewolkt — de zon scheen om het kwartier. Men heeft hem nog een brief geschreven waarin stond waarom hij niet de gehele dag kon komen. Er is geen antwoord gekomen. Plots bleekte het zicht uit. Alles werd slef, druipend vuigsel aan de gevels. Ik ben naar huis gegaan, ik was bang.

Mijn huis had een lange donkere gang, hol gestemd. Ik was alleen thuis. En als maar tikken met een klok op de voordeur. Ik had al „binnen” geroepen, maar er kwam niemand. Ik ging kijken. De deur grespte, rilde hol weg de gang in.

Op de stoep stond een lijk met een klok om de hals. De ogen puilden uit en riepen mij zacht om hulp. In zijn oor stak een kaart. „Aanvaard mij” stond er op. Ik braakte en smet de deur dicht.

In mijn kamer rook het nog naar het lijk.

Dan luidde een kerkklok het avondeten in. Maar het smaakte niet. Alles smaakte sleek en er tikten klokken in het brood. Ik rende weer naar de voordeur. Het lijk was weg, maar nu stond er een pop met een kerkklok om „Smeerlap” schreeuwde ik „bedrieg jezelf met het avondeten.” Ik had het inderdaad vreemd gevonden dat er zo laat nog gegeten moest worden. Terug in de gang riep ik hard om hulp. Het geluid barstte weg de gang in. Maar er kwam geen antwoord.

Plotseling ging de gangkast open en in rij verschenen er lijken met klokken, wekkers, polshorloges, pendules, reiswekkers, kerkklokken, sneeuw klokken, ijsklokken, weerklokken, klokken, klokken. Woedend smet ik de voordeur open: „Bruut,” schreeuwde ik, „maken jullie je eigen koppen maar vuil!”

Een voor een gingen ze; bij sommigen droop er tranend slempsel over het gezicht.

Na alles te hebben schoongemaakt, ging ik naar bed. 's Nachts kwamen holle stemmen die fluisterden: Gooi de tijd de deur niet uit!! Het kon mij niet schelen, ik wilde slapen. En toch merkte ik iets vreemds, ik bewoog mij stram. Het was alsof men mij vast hield.

Ik ging mijn bed uit en keek achteloos in de spiegel. Wat ik zag was vreselijk. Mijn huid was volkomen uitgedroogd; ik was een lijk aan het worden.

Ik werd een lijk.

Nu loop ik langs de huizen en tik aan deuren.

Morgen kom ik bij u, ik, tijdelijk.

fer bank.

• KRO- -NIEK. •

zondag 29 januari	Rectorsfeest in Marcanti.
maandag 30 januari	9.30. H. Mis.
10.15 receptie in de grote zaal, daarna vrij. 's avonds opvoering.
vrijdag 3 februari	zitting Stoa.
donderdag 9 februari	Harry de Breet gooit ruit in. Proficiat, Harry! de ware sportsman verloochent zich niet. De school telt nog zo'n 800 ruiten. Maar doe het voortaan bij je zelf thuis wil je?
zaterdag 11 februari	Gehoord in het A.H. Gerardhuis:
Zeg, wist je dat in 't Overtoomse Veld een gemengd oude mannenhuis staat?
- Nee.
Jewel, waar ze nou een hele beplanting van heggetjes omheen hebben gelegd.
- Ja, maar wie zijn dan die ouwe mannetjes?
Die komen nog, de 6e klassen.
Dinsdag 14 februari	Een radio in de lerarenkamer! Waarom toch? Bolwerk geeft toch zeker al 't nieuws, daar kan geen zuil tegenop.
*Carnaval was die jaar niet leuk, alleen voor mijnheer Lepelaars, die heeft geloof ik eindelijk zijn gade gevonden.
Als ze maar niet schrikt, hij wordt al zo oud en wijs.
woensdag 15 februari	Aswoensdag: H. Mis, eerste uur vrij.
* Zonsverduistering.
* Nieuwe proefwerkregeling bekend gemaakt.
dinsdag 21 februari	Lezing van Proost & Brandt, boeiend en belangwekkend, maar.....
5e klassers, wat hebt ge u schromelijk laten kennen, foei!!

ELKE DAG EEN SCHOON

OVERHEMD!

EEN TOP-PRESTATIE IN

„niet-strijken“-popeline

IS HET

CENTRALINE

HAZENBERG

NO-IRON SHIRT

In wit en Fantasie

f. 16.95 f. 14.95 f. 12.95 f. 10.95

In 3 mouwlengten

verkrijgbaar.

KINKERSTRAAT 326-332

NIEUWENDIJK 156a en 207

BILDERDIJKSTRAAT 96

v. LIMB.STIRUMSTRAAT 26

**DE WEG NAAR HET
GOEDE BOEK!..**

Alle goede boeken vindt

U bij ons in voorraad.

Loopt U zo nu en dan eens binnen.

BOEKHANDEL

OBRECHT

A.J.M. v.d. Waart

Willemsparkweg 74,

Telefoon: 790233,

Amsterdam-Z.

P. J. VAN DER PIJP & CO.
BOEKHANDEL
ANNEX KUNSTHANDEL
SCHOOLBOEKHANDEL
GEVESTIGD SINDS 1924.
WETT. GED.

SNELLE LEVERING

VAN ALLE

STUDIEBOEKEN

UITSLUITEND

HET

GOEDE BOEK

*Het Betere genre
religieuze artikelen*

AMSTERDAM C — RAADHUISSTRAAT 35 — TEL. (0 20) 24 74 88 •
(2 LIJNEN)